

Tõsta talvetuju

Usun endiselt, et jaanuar on kõige igavam kuu. Veebruar tuleb juba teisi. Võime ju võõramaiste tähtpäevade peale nina krimpsutada, aga küünlakuu päästavad nad tänavu ära. Sest meie oma vastlapäev liugleb sedakorda märtsikusse.

3. veebruaril imporditi meile Hiinast taas uus aasta. Kas pole hea vigade parandus neile, kellega ametlik aasta algus just kõige õnnelikum ei tundunud?

14. veebruaril tähistame valentini- ehk sõbrapäeva. Sõbrapäev mõjub mis tahes kujul kindlasti pehmemalt kui ukse taga "pommi või kommi!" karjatavad *halloween*-i-jõmpsiad.

Arvate, et unustasin vabariigi aastapäeva? Oma suhtelises uudsuses alles avastame selle päeva võlu ja kujundame pere-traditsioone.

Ometi võiks iga talvepäeva omal kombel pühitseda.

Rõõmustagem või selle üle, et praegused lapsed saavad pensionieas õhata: küll minu lapsepõlves olid kõrged hanged! Ja koos nendega suusatada, suusatada, suusatada!

Huvitavat tubast tegevust leiab aga paikades, kuhu kuumal suvepäeval ehk ei satu. Miks mitte minna ajas tagasi lapsepõlve (Tartu mänguasjamuuseumisse) või koguni esiesiisade maale (Paide ajakeskusesse).

Reisida võib ka tulevikku. Kui omamaist kevadet ei jõua kuidagi ära oodata, saab talle Hollandisse vastu minna.

Peatähtis on liikumine! Kui liigub mõte ja astub jalga – järelikult elad! Ja kevadeni pole enam pikk maa.

KAJA PRÜGI
toimetaja

SÜDATALVINE SÕBRAPÄEV

Valentinpäeva tähistamine on laialt levinud nii Euroopas kui Ameerikas. Päeva seostatakse eelkõige armastusavaldustega, aga ka sobiva kihlumis- ja pulmapäevaga.

Eestis on valentinpäeva oma tagasihoidlikul moel tähistatud arvatavalt 20 aastat. Eestlane ju umbusklik ja oma tunnete väljendamises rohkem kui tagasihoidlik. Võib-olla just seepärast on meil valentinpäevast pigem sõbrapäev saanud – kõlab leebemalt, kohustamata millekski.

Kust selline tähtpäev

Katoliku kirik teab rääkida vähemalt kolmest Valentinist, kes surid 14. veebruaril märtrisurma. Sagedamini seostatakse valentinpäeva Rooma kristliku preestriga, kes keiser Claudius II käsu vastaselt salaja sõdureid laulatas. Legendi järgi saatis ta enne hukkamist 14. veebruaril 270. aastal armsamale kirja allkirjaga "Sinu Valentin".

496. a nimeti paavst Gelasius 14. veebruaril valentinpäevaks ja Valentini armastajate patrooniks. 1969. aastal jättis aga paavst Paulus VI selle päeva kalendrist välja.

Valentinpäeva on seostatud ka paganliku viljakuspühaga, mida peeti Vana-Itaalia ja Vana-Rooma abielu ja sünnituse jumalanna Juno auks 14. veebruaril. Sel päeval peeti uhket festivali, mille tähtsaimaks rituaaliks oli naistel armastuskirjade kirjutamine. Kirjad visati urni, kust neid tõmbasid loosina välja mehed, kes asusid kirjutajat jälitama. Niisugune loosiga valentini valimise komme kestis XVIII sajandini.

Valentinpäeva on seostatud ka lindude ja mesilaste paaritumisaja algusega, mis keskaegse arusaama kohaselt langes kokku just 14. veebruariga.

Valentinpäevast, nagu teistestki tähtpäevadest, oskab kaubandus järjest enam kasu lõigata. Inimesi meelitatakse ostma kingitusi, šokolaadi, lil-

li... Kõige traditsioonilisemaks valentinpäeva kingituseks võib aga lugeda (isetehtud) kaarti.

Valentinikaart

Romantiliste tekstidega kaartide saatmise algust seostatakse Orleani Charlesiga, kes 1415. aastal vangistuses viibides läkitas selliseid oma naisele.

XVI sajandist levisid värvilisele paberile värvilise tindiga kirjutatud valentinikaardid. Paberist lõigati välja kujundeid, neile kirjutati salmikesi, mille värsside esitähed moodustasid armsama nime. Salmikestes oli osa sõnu asendatud piltidega. Neid võtteid kasutati tänapäevalgi.

1800ndate alguses hakkasid levima mustvalged trükikaardid, mis muutusid kiiresti väga populaarseks, sest nendega oma tunnete väljendamine tundus kombekam.

1800. aastast kehtestati USAs kaartide saatmiseks pennine mark. Ja nagu jõuluvanale saab kaardi saata jõulumaal, nii on võimalik valentinikaarti saata armastusemaale Coloradosse või seda sealt tellida.

Aegade jooksul kujunesid valentinikaartidest tõelised kunstiteosed, mida ilustati siidipaelte, lillede, kullalehtede ja trükitud või joonistatud Cupido ehk Eroseg (Venuse poeg). Sümbolikas kuuluvad südamed, punased roosid, pits, armusõlmed, tuvid, X kui suudluse sümbol. Viimase tekkelugu on pärit keskajast, mil kirjaoskamatud kritseldasid allkirja asemel X-i ja kinnitasid selle tunnistajate juuresolekul suudlusega.

Tänapäeval saadavad valentinikaarte enamasti naised, mehed kingivad lilli ja šokolaadi. Valentini lilledel kinkimise kommet ja lillesümbolikat seostatakse Rootsi kuninga Karl II-ga, kel oli suur huvi Pärsia lilledel keele vastu. XVIII sajandil avaldati arvukalt lilleleksikone, mille abil sai mõista lillede sümbolikat ja tõlgendada kimpude sõnumeid.

Allikas: BERTA

